

PROGRAMACION CURRICULAR
RELIXIÓN CATÓLICA

CPI A CAÑIZA
Curso 2022-2023

ÍNDICE

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN. **(pág. 4)**
2. OBXECTIVOS XERAIS. **(pág. 6)**
3. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVIMIENTO DAS COMPETENCIAS. **(pág. 8)**
4. METODOLOXÍA DIDÁCTICA E CRITERIOS METODOLÓXICOS. **(pág. 13)**
5. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS. **(pág. 14)**
6. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE. **(pág. 15)**
7. CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR. **(pág. 16)**
8. CONTRIBUCIÓN AO PLAN TIC. **(pág. 17)**
9. AVALIACIÓN INICIAL. **(pág. 18)**
10. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. **(pág. 19)**
 - 10.1. SEGUIMIENTO DA MATERIA PENDENTE.
 - 10.2. PROCEDEMENTO PARA A CUALIFICACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES OU DA NOTA FINAL DO CURSO SI HAI ALUMNADO QUE ASISTE A PROGRAMAS DE REFORZO CON ATRIBUCIÓN HORARIA.
 - 10.3. RECUPERACIÓN DAS AVALIACIÓN S SUSPENSAS NO ANO EN CURSO.
11. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN. **(pág. 21)**
12. PROCEDEMENTOS PARA MODIFICAR E AVALIAR A PROGRAMACIÓN. **(pág. 22)**

2º ESO.

1. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS. **(pág. 23)**.
2. CONTIDOS. **(pág. 24)**.
3. CRITERIOS DE AVALIACIÓN. **(pág. 24)**.
4. ESTANDARES DE APRENDIZAXE: TEMPORALIZACIÓN. GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. **(pág. 25)**.

4º ESO.

1. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS. **(pág. 29)**.
2. CONTIDOS. **(pág. 30)**.
3. CRITERIOS DE AVALIACIÓN. **(pág. 41)**.

4. ESTANDARES DE APRENDIZAXE: TEMPORALIZACIÓN. GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA SUPERAR A MATERIA. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. **(pág. 43)**.

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.

A formación relixiosa e moral católica conta cunha longa tradición no sistema educativo español e, respondendo a razóns profundas da institución escolar e aos dereitos humanos recoñecidos pola Constitución española, está garantizada polo Acordo suscrito entre o Estado español e a Santa Sede sobre Ensino e Asuntos Culturais, asinado o 3 de Xaneiro de 1979, no cal se establecen os principios que fan posible as garantías constitucionais.

A Ley Orgánica de Mellora da Calidade da Educación, 8/2013 de 9 de Decembro, confire ó ensino das relixións o tratamento académico, na educación primaria, secundaria e bacharelato, que lles corresponde pola súa importancia para o logro da educación integral do alumno, coforma ao previsto na Constitución española (art. 27,2.3) e nos acordos suscritos polo Estado español.

A Disposición Adicional Segunda responde ao dereito dos pais á formación relixiosa e moral de seus fillos, segundo as súas conviccións, establecendo que a relixión católica incluírase como área ou materia nos niveis educativos que corresponda, que será de oferta obligatoria para os centros e de carácter voluntario para os alumnos. Así mesmo, no apartado de dita Disposición adicional, establece que, en canto a súa presenza curricular e condicións académicas, corresponde á Xerarquía eclesiástica determinar o currículo propio do ensino da relixión católica.

O ensino relixioso contribúe á calidade da educación que preconiza a LOMCE co desenvolvemento do currículo propio. O Currículo do ensino da relixión católica constitúe unha síntese básica e global da mensaxe cristiã, adecuada á idade do alumno, ás exigencias epistemolóxicas da materia, ás expresións culturais do entorno e ás demandas didácticas do sistema educativo.

A síntese da mensaxe cristiã, que se presenta no currículo, fundamenta e motiva os valores e actitudes básicos e favorece os hábitos de comportamento. Con todo, preténdese que o alumno adquira as competencias adecuadas á súa idade e no tempo de cada etapa.

Neste marco, o ensino relixioso contribúe á calidade da educación desde a proposta e desenvolvemento duns coñecementos, valores e actitudes que conforman a súa propio currículo. O fai desenvolvendo especialmente a capacidade trascendente do alumno, facilitándolle unha proposta de sentido último para a súa vida e iluminando o fundamento daqueles valores comúns que fan posible unha convivencia libre, pacífica e solidaria.

Non podería existir unha formación integral e, xa que logo, unha educación de calidade, si non se desenvolvesen todas as capacidades inherentes ao ser humano, entre as cales atópase constitutivamente a capacidade trascendente. Esta capacidade básica do individuo, adquire o seu auténtico cumprimento na procura do sentido último da vida. Enraizada no máis profundo do ser, o alumno vai descubrindo -tendo en conta os niveis de aprendizaxe propios de cada idade- nos símbolos e signos da súa contorna, no progreso e humanización do propio ser humano, na linguaxe narrativo da Biblia, nos modelos cristiáns de identificación e, particularmente, na persoa de Jesucristo e a súa presenza na comunidade cristiã. A formación relixiosa e moral católica conta cunha longa tradición no sistema educativo español e, respondendo a razóns profundas da institución escolar e a dereitos humanos recoñecidos pola Constitución española, está garantida actualmente polo Acordo suscrito entre o Estado español e a Santa Sé sobre Ensino e Asuntos Culturais, asinado o 3 de xaneiro de 1979, no cal establécense os principios que fan posible as garantías constitucionais.

O currículo do ensino da relixión católica é unha síntese básica e global da mensaxe cristiã, adecuada á idade do alumno, ás esixencias epistemolóxicas da materia, ás expresións culturais da contorna e ás demandas didácticas do sistema educativo. Xunto coas outras opcións do área de Relixión, enmárcase nun contexto histórico e social, inclúe parte do gran acervo cultural e artístico que emana da fe católica e doutras confesións, e posibilita a análise comparada dos contidos e liñas básicas das

grandes relixións vigentes. Con todo, o ensino relixioso católica desenvólvese especialmente en catro grandes dimensións:

A **dimensión cultural e histórica** está presente no ensino relixioso, dado que o patrimonio cultural, histórico e antropológico-axiológico que gran parte das sociedades reciben do pasado está vertebrado por contidos relixiosos. Neste sentido, a Relixión católica deu os seus froitos na arte, nos sistemas de significación moral, na creación popular e na acción social. Por iso, o currículo da opción confesional católica ensina a incidencia que o cristianismo -nos seus contidos doctrinales e as súas formas históricas- ha ter e ten na cultura española e europea.

A **dimensión humanizadora** da opción católica constitúe unha achega eficaz na maduración da personalidade integral do alumno, enraizando os mesmos obxectivos do sistema educativo nun núcleo referencial de ideas, valores e crenzas que permiten ao alumno dar resposta ás súas interrogantes máis radicais, facendo á súa vez posible a formación de homes e mulleres conscientes, críticos, libres e creadores. A formación relixiosa católica aporta deste xeito unha cosmovisión que fai posible a apertura cara ao fundamento e o sentido último da vida e, xa que logo, ao sentido da ciencia, da cultura e da identidade mesma da persoa humana. Trátase de afrontar as grandes preguntas que o alumno suscítase e axudarlle a atopar as respostas que poderá asumir como opción libre e persoal. É finalidade da escola que os alumnos logren o seu desenvolvemento persoal; o que non é posible sen unha conveniente fundamentación e orientación cara a un significado último e global da existencia.

A **dimensión ético-moral** explicita as esixencias morais que conleva a mensaxe cristiá. Na relixión católica ofrécese un determinado xeito de ver a vida, en cuxa base atopar un concepto de home, un núcleo referencial de ideas e crenzas, e a proposta dunha escala de principios e valores. O ensino relixioso católica expón, fundamenta e jerarquiza os valores e virtudes capaces de educar a dimensión moral e social da personalidade do alumno, en orde a facer posible a maduración na responsabilidade, o exercicio da solidariedade e da caridade. Todo iso, como expresión coherente do coñecemento de Deus revelado en Jesucristo.

A opción relixiosa católica preséntase no ámbito escolar, na súa estrutura epistemolóxica ou disciplinar, co **carácter científico** co que, na cultura universitaria, abórdanse as ciencias da relixión e a teoloxía. Os seus contidos son saberes cunha fundamentación e unha metodoloxía científica propia, implantados con rigor e tradición nos Estados da nosa contorna cultural. O seu estatuto epistemolóxico orixinal entra no ámbito educativo en confrontación e diálogo con

aqueles outros tipos de saberes e racionalidad que operan na escola.

Unha educación coa misión de formar homes conscientes, críticos, libres e creadores será eficaz na maduración da personalidade integral do alumno cando transmita valores e creaciones culturais con posibilidades de asimilalas, rexeitalas ou modificalas en orde a un proxecto da propia persoa. A escola, deste xeito, compromete ao educando nunha apertura cara ao fundamento e sentido último da vida e xa que logo ao sentido da ciencia e da cultura mesma para a persoa humana. Trátase de aclarar e responder ás grandes preguntas que o alumno faise a si mesmo e que ha de asumir como opción libre e persoal.

2. OBXECTIVOS XERAIS.

Ao finalizar a Educación Secundaria Obrigatoria preténdese que o alumno/ para haxa desenvolvido os seguintes obxectivos e capacidades:

1. Coñecer de maneira básica os elementos do fenómeno relixioso. Identificar a estrutura común nas relixións de maior vixencia.(Competencia cultural e histórica, Social e cívica, competencia humanizadora).
2. Coñecer o significado dos signos e símbolos relixiosos máis relevantes, con especial atención aos sacramentos e ás prácticas relixiosas máis estendidas na súa contorna (Competencia cultural e histórica, competencia social e cívica, aprender a aprender).
3. Coñecer a Biblia, na súa orixe, estrutura, finalidade e interpretación como expresión do amor de Deus e como expresión da revelación de Deus Pai aos homes.(Competencia epistemolóxica, Competencia cultural e histórica, Comunicación lingüística).
4. Comprender os contidos da mensaxe cristiá que fundamentan a concepción do ser humano como un ser creado por Deus e destinado a ser fillo seu (Competencia humanizadora, Competencia cultural e histórica, Iniciativa persoal).
5. Identificar a Xesucristo como Fillo de Deus e salvador dos homes. Coñecer e valorar a súa misión, a súa mensaxe, a súa vida e a súa presenza permanente na Igrexa polo Espírito Santo. (Competencia epistemolóxica, Competencia humanizadora, Competencia para a síntese teolóxica).
6. Comprender e valorar o sentido e finalidade da Igrexa como institución ao servizo da humanización e salvación que Cristo ofrece ao ser humano. (Competencia humanizadora, Competencia sobre a cosmovisión cristiá, sentido e trascendencia).
7. Coñecer e apreciar os valores e virtudes xerados na mensaxe e acontecemento cristián, que se realiza na Igrexa. (Competencia humanizadora, Competencia ético-moral, aprender a aprender).

8. Comprender e distinguir a acción salvadora de Cristo e o carácter celebrativo de cada un dos sacramentos. (Competencia epistemolóxica, Competencia para unha síntese teolóxica, Competencia de sentido e transcendencia).

9. Recoñecer os fundamentos racionais e revelados que xustifican o ensino moral da Igrexa católica, e orientan a relación do home con Deus, consigo mesmo e cos outros.(Competencia humanizadora, Competencia ético moral, sentido e transcendencia).

10. Fundamentar o fondo significado cristián da tolerancia, participación, responsabilidade e solidariedade na doutrina cristiá, aplicándoos a situacións sociais habituais: traballo, lecer, xogo, familia, amigos... (Competencia humanizadora, competencia ético moral, Competencia lingüística).

11. Descubrir os valores, testemuños dos santos e o servizo da Igrexa nos fitos máis importantes da historia (Competencia para a iniciativa persoal, social e cívica, Competencia lingüística).

12. Identificar os textos fundamentais da fe católica que constitúen o núcleo da mensaxe cristiá (Competencia para Aprender a aprender).

3. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA AO LOGRO DAS COMPETENCIAS BÁSICAS.

Respecto das competencias básicas, podemos concretar que son seis os aspectos fundamentais que o desenvolvemento curricular do área de Relixión contribúe a proporcionar ao alumno:

1.- A capacidade de ler e de expresar a realidade utilizando todas as linguaxes en que esta aparece cifrada, especialmente os códigos simbólicos non convencionais: o ámbito da experiencia e a representación simbólica profunda (o trascendente, o gratuito, as experiencias fundamentais, a narración, a creación estética) da humanidade e dos pobos de España.

2.- A capacidade de discernir e de crear estruturas de sentido da vida non reductibles ao xa establecido, iniciando ao alumno na comprensión e expresión das narracións de sentido de tipo relixioso e secular, que teñen relevancia na nosa cultura.

3.- A capacidade de exercer dunha forma racional unha estimativa éticamente fundada ante o conxunto do real (personalidade, sociedade, valores, ciencia, historia...), así como de contribuír desde unha pluralidade de conviccións definidas, á fundamentación dos códigos éticos da sociedade civil.

4.-A capacidade de situarse con madurez, tolerancia e distensión afectiva ante as experiencias e crenzas sobre o relixioso, propias e dos outros, contribuíndo a un equilibrio socioeconómico colectivo, que impida a persistencia de

comportamentos fanáticos ou sectarios sobre o feito relixioso.

5.-A capacidade de adquirir unha dimensión de profundidade, reflexionando sobre os procesos que están na base do saber, da comunicación e a relación interpersonal, nos fundamentos da inserción social e a actitude crítica.

6.-A capacidade para a asunción, desenvolvemento e cultivo da dimensión relixiosa do home, como ser aberto á transcendencia na súa exposición católica.

1. Competencia en comunicación lingüística. O ensino relixioso católica sérvese da linguaxe académica, daquelas linguaxes que conforman a cultura que se transmite no área de relixión, así como das linguaxes do propio ensino relixioso.

O diálogo da fe coa cultura contribúe á competencia en comunicación **lingüística**, na medida en que esixe exercitarse en escóitaa da palabra de Deus, a exposición dos seus contidos e aplicación á cultura e ás distintas formas de vida social, así como á argumentación adecuada a esta idade e sempre presente no ensino relixioso.

Por outra banda, é propio do ensino relixioso católica a utilización das diversas linguaxes e modos de comunicación que Deus utilizou na súa revelación ao ser humano. A súa revelación é rica en distintas linguaxes. Así, a linguaxe bíblica e a súa riqueza de expresión e simboloxía; a linguaxe doutrinal e a súa precisión conceptual, analítica e argumental; a linguaxe litúrgico e a súa proximidade á linguaxe dos símbolos do pobo cristián; a linguaxe, en fin, testimonial que fai posible a transmisión vital do crido.

Así mesmo, o ensino relixioso católica no exercicio de aprendizaxe da mensaxe cristiá capacita e permite ao alumnado expresar pensamentos, conviccións, vivencias e opinións e afacerse ao discurso coherente e estruturado da fe cristiá. Todo iso é imprescindible para a comprensión da linguaxe en todas as linguas da cultura occidental. O ensino relixioso fai posible unha verdadeira comunicación lingüística, ao utilizar as distintas linguaxes na súa expresión verbal ou escrita, explícitos e implícitos en fontes diversas. Finalmente, a análise de feitos sociais que se presentan na clase de relixión, como elementos motivadores da realidade evangélica, posibilitan o enriquecemento do vocabulario.

2. Competencia social e cívica. Na competencia social e cívica intégranse os elementos esenciais para a humanización, elementos persoais, interpersonales e interculturales, e recollen todas as formas de comportamento que preparan ás persoas para participar dun xeito eficaz e constructiva á vida social e profesional.

Desde a mensaxe cristiá, o principal é o desenvolvemento de todo o humano,

das súas potencialidades e capacidades que o configuran e desbórdano, do puramente funcional e material. Desde o desenvolvemento da persoa sántanse as bases para a cooperación e exercicio da cidadanía democrática, a comprensión da realidade social na que se vive, sendo conscientes dos valores da nosa contorna e colaborando coa oferta de vida que nos fai Jesucristo, a construír unha sistema de valores propio e a vivir en coherencia con El.

Nesta acción humanizadora, o ensino relixioso católica expón, fundamenta e jerarquiza os valores e virtudes capaces de educar a dimensión moral e social da personalidade do alumnado, en orde a facer posible a maduración da corresponsabilidade, o exercicio da solidariedade, da cooperación, da liberdade, a xustiza, a igualdade e a caridade; todo iso, como expresión coherente do coñecemento de Deus, revelado en Jesucristo e, ao mesmo tempo, como resposta ás grandes preguntas sobre o sentido da vida que xa nesta idade fórmulanse os alumnos/as.

Con iso estamos apelando ao principio básico. a dignidade do ser humano, como fillo de Deus, ofrecendo o fundamento estable do respecto aos principios e valores universais, como resposta a unha profunda crise de humanidade e de orde moral. O alumnado necesita á súa vez razóns para amar, razóns para vivir e razóns para esperar, baseadas na vida e mensaxe de amor de Jesucristo, orixe e meta da formación relixiosa que a Igrexa ofrece na escola.

Contribúese directamente á dimensión moral da persoa favorecendo que os alumnos e alumnas recoñezan a raíz da súa propio ser e as súas mesmos comportamentos, construíndo unha conciencia recta que se fundamente nos valores do Evangelio. Favorecendo tamén as aprendizaxes desde un marco de referencia que se ha de axustar á libre e voluntaria opción dos pais. Iso conleva mellorar as relacións interpersonales baseadas en principios e valores que emanan da persoa de Cristo e axuda en consecuencia a afrontar as situacións de conflito mediante o diálogo, o perdón e a misericordia, valores genuinamente cristiáns.

No máis profundo do ser cristián xorde o gran valor da fraternidad universal. Por iso é polo que as mínimas esixencias éticas de convivencia, participación, coñecemento da diversidade e das situacións de discriminación e inxustiza, estean fundamentadas e sexan consecuencias da fe cristina. Os valores do respecto, cooperación, caridade, xustiza, non violencia, compromiso e participación teñen a súa fundamentación e referencias cristiás na filiación polo amor de Deus, o amor, a fraternidad, a xustiza, a misericordia, o perdón, a donación de si mesmo, a entrega total a favor dos pobres.

En consecuencia, desde o ensino relixioso propónse unha reflexión e unha análise crítica dos valores democráticos e da cidadanía descubriendo que a súa raíz son os principios fundamentais do Evangelio e da Doutrina Social da Igrexa.

3. Competencia cultural e artística. A contribución á competencia **cultural e artística** relaciónase cos seus aspectos de coñecemento e valoración de toda a expresión artística, plástica, histórica, simbólica, lingüística, de costumes, ritos, festas, valores e modos de vida impregnados polo cristianismo desde a súa orixe e o seu desenvolvemento actual, como manifestación do feito relixioso. O alumnado non só vai coñecer, senón que poderá comprender e asumir os valores que conleva o coñecemento do feito relixioso na súa expresión artística, cultural e estética, teolóxica e vivencial.

A cultura e a historia europea occidental, e a propia historia e cultura española, non poden ser comprendidas e asumidas si prescínlese do feito relixioso presente sempre na historia cultural dos pobos e, en concreto, nos pobos de España. É coñecido por todos que a maduración da personalidade humana realízase dentro da tradición cultural onde crece e susténtase. Esta maduración realízase nun mundo cada vez máis complexo.

A relixión e moral católica presenta o acontecemento cristián en diálogo coa cultura, incorporando orgánicamente o saber da fe no conxunto dos demais saberes. Con iso os alumnos adquire unha valoración crítica da cultura á luz do evangelio, motivando ao mesmo tempo o aprecio da propia cultura e estímoo adecuada doutras tradicións culturais e relixiosas. Por outra banda, no currículo de relixión católica están presentes tamén os elementos esenciais que definen as grandes relixións da humanidade.

O ensino relixioso católica non só aporta á competencia cultural e artística uns cocimientos da arte e cultura con referencia relixiosa e unhas destrezas, senón tamén o sentido e profundidade da súa presenza que remite a un xeito concreto de ver a vida, de expresala e de vivir desde a achega cristiá á cultura. Facendo isto contribúe activamente á conservación do patrimonio cultural e artístico, tanto da propia comunidade como doutras comunidades.

É tamén cometido do profesor/a de relixión evangelizar a cultura, xerar cultura, traballar ao servizo da realización da humanidade segundo a verdade do ser humano. Isto é posible mediante unha pertencencia determinante: a pertencencia a Jesucristo, o Señor, vivida no presente a través da pertencencia á Igrexa.

4. A competencia de aprender a aprender. A área de Relixión Católica como área de coñecemento dentro do proceso de ensino-aprendizaxe que se leva a cabo na educación, contribúe ao desenvolvemento da competencia de aprender **a aprender**, fomentando as capacidades de aprendizaxe: atención, memoria, experiencia..., o impulso do traballo en equipo, a síntese da información e opinión.

O ensino relixioso axuda a ser protagonistas da súa propia aprendizaxe como resposta á vontade de Deus de que o ser humano colabore activa e libremente co

plan de Deus. Por iso, aprender a aprender conlleva non só unha proposta consensuada de sentimentos, valores e actitudes, senón un marco de referencia aceptado voluntariamente segundo as súas conviccións, que ha de ser crisol na procura da verdade e do ben. O ensino relixioso proporciona aos alumnos e alumnas, o principio sobre o que o ser humano debe sentirse orgulloso e motivado como Fillo de Deus, para aprender e seguir aprendendo.

5. A competencia sobre autonomía e iniciativa persoal. En canto á autonomía e iniciativa persoal o ensino relixioso católica impartida na escola, obxectivo irrenunciable da cal é formar á persoa desde dentro, libéralo de todo o que lle impide vivir libremente como persoa, conlleva a súa efectiva referencia a unha determinada visión do home e ao seu sentido último, para afirmalo, negalo ou prescindir del. É finalidade fundamental do que facer da escola que os alumnos e as alumnas descubran a súa identidade persoal, pero isto non será posible sen unha apertura ao significado último e global da súa existencia humana.

A autonomía e iniciativa persoal non poderá realizarse no alumnado si non se coñece a si mesmo no seu ser máis profundo, nas súas potencialidades, na súa dignidade e no seu sentido. O ensino relixioso católica diríxese á persoa concreta nas súas raíces e na súa identidade propia, nas súas posibilidades humanas de acción e de servizo e diríxese ao ser humano na súa finalidade trascendente. Todo iso conlleva o ofrecimiento do Evangelio de Jesucristo que presenta a humanidade nova feita de homes novos conforme ao designio de Deus.

O ensino da relixión católica propón a Jesucristo como camiño que nos conduce á verdade e á vida, e ha de facerse desde a convicción profunda que procede da Igrexa que confesa, celebra e vive a fe en Jesucristo, e, en consecuencia, mediante a forma propia e máis coherente de transmitir esa fe da Igrexa: o testemuño. O testemuño de homes e mulleres santos ao longo da historia constitúe un referente continuo para a auto-asimilación dos valores máis genuinamente cristiáns. Desta forma o ensino relixioso educa na iniciativa persoal e autónoma do alumnado polo ben e a verdade.

Na contribución ao desenvolvemento persoal do alumnado, a relixión é xeradora de valores e de integración social, pois o home moderno poderá obter unha nova dimensión totalmente ignorada por outras teorías e escolas como as que se orientan cara ao positivismo e relativismo dun modo excluínente. A relixión colabora nesta competencia entregando ao alumnado aquelas virtualidades necesarias para crear as disposicións e actitudes que favorecen a inserción social. A autonomía do individuo cristián vén precisamente favorecida pola apertura a unha visión do mundo e da realidade, que posibilita unha formación integral do alumnado superando visións parciais e determinantes da liberdade propia.

Así mesmo, capacítalle ao alumnado para examinar situacións concretas da

vida e realizar con autonomía un xuízo crítico e en consecuencia cristián.

6. A competencia no coñecemento e interacción co mundo físico. A relixión católica contribúe ao desenvolvemento da competencia no coñecemento e interacción co mundo físico a través da doutrina social da Igrexa, iluminando as respostas e as solucións aos problemas que xorden na interacción do ser humano co medio físico e con si mesmo. Tamén contribúe á valoración ética do uso da ciencia e da tecnoloxía.

Á súa vez apoia e dá sentido ás habilidades e destrezas relacionadas coa ecoloxía que se adquiren desde esta competencia. O cristián entende a natureza como creación de Deus, polo que a valora, cóidaa e fomenta. Todas as achegas ás distintas competencias poden ser agrupadas e definidas, en canto á achega relixiosa, como un desenvolvemento da capacidade trascendente da persoa, é dicir a súa achega espiritual e relixiosa. Iso capacítalle para dar sentido á súa vida.

A este obxecto, conforman a capacidade trascendente: A apertura da razón á procura da verdade na superación de todo itinerario racional reductivo, a capacidade de deixarnos confrontar e interpelar pola chamada á liberdade e á felicidade verdadeira, o empeño no diálogo da fe e a razón, (da fe e a cultura), a atención á capacidade innata para dinamizar a intelixencia e chamar á razón humana á procura do “algo máis”, propio da procura orixinaria que identifica a todo ser humano, a capacidade de ser e estar xunto aos outros desde a fraternidade, o amor e a misericordia, o ansia de infinito e a plenificación do ser na vida eterna... son, entre outros, obxectivos e elementos fundamentais no desenvolvemento das competencias antes descritas.

4. METODOLOXÍA DIDÁCTICA E CRITERIOS METODOLÓXICOS.

Como ben sabe o profesor de Educación Secundaria, ensinar non consiste soamente en expoñer unha serie de conceptos, posto que si os alumnos non captan eses conceptos, polas razóns que sexan, eses alumnos non aprenden. Para que o acto de ensinar sexa completo é necesario que o alumno aprenda, por iso é polo que sempre que falamos de ensino nos referimos ao proceso de ensino e aprendizaxe.

O que é válido para calquera materia éo tamén para a relixión. Ensinar relixión non consiste soamente en explicar unhas verdades relixiosas ben estruturadas, senón, e sobre todo, en axudar aos alumnos a construír un pensamento fundamentado, sistemático e autocrítico achega das cuestións relixiosas fundamentais. Neste sentido pódese afirmar que non é tan importante o que ensinamos canto o que o alumno aprende. Dito con outras palabras, un ensino non é tal si o seu efecto non é a aprendizaxe.

CRITERIOS METODOLOXICOS.

1. protagonista do proceso de ensino e aprendizaxe é o alumno coa súa propia actividade.
2. A metodoloxía ha de ser activa, pois só así o alumno, orientado polo profesor, pode adquirir un elenco de coñecementos propios.
3. profesor debe ensinar ao alumno a que aprenda a aprender e o alumno debe aprender a aprender.
4. Se aposta por unha aprendizaxe significativa, que se produce cando o alumno relaciona os novos contidos cos coñecementos que xa ten.
5. Facíltanse métodos para que o alumno active e exprese os coñecementos que xa posúe sobre os temas que se van a tratar.
6. Valórase a memorización, pero só si é comprensiva. A memorización repetitiva, sen comprensión dos contidos, non supón aprendizaxe.

Actividade inicial	Actividades de estudo	Actividades finais
<ul style="list-style-type: none">• Realízanse actividades para detectar os coñecementos previos.• Motívase, suscítanse interrogantes e espértase o interese polo estudo dos contidos.• Suscítase o tema e a súa realización.• Búscanse respostas ás cuestións suscitadas na actividade inicial.	<ul style="list-style-type: none">• Preséntanse os contidos de forma ordenada e sistemática.• Propóñense exercicios de investigación para que os alumnos acudamos ás fontes.• Desenvólvense os contidos aos que os alumnos non poden chegar por si mesmos.• Realízanse exercicios de observación, reflexión, análise e expresión.	<ul style="list-style-type: none">• Ofrécese unha síntese ordenada dos principais conceptos estudados.• Inclúense actividades que complementen o explicado en clase.• Ofrécense direccións de Internet para que os alumnos amplíen os coñecementos adquiridos e accedan a outros novos.

5. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.

Aínda que non temos libro de texto, Dispoñeremos de diversos materiais e múltiples recursos que posibilitarán a realización das actividades programadas, tanto individuais como en grupo:

1. Soporte informático.

2. Soporte escrito.
3. Saídas didácticas.
4. Análise de cancións, films, artigos de prensa, documentais, reportaxes, etc.

Intentaremos ofrecer variedade de posibilidades para motivar aos nosos alumnos que teñen distintas afeccións e intereses. De igual xeito, posibilitaremos diferentes xeitos de aprender. Intentaremos levar a cabo todo aquilo que aumente o gusto polo traballo e á vez, lle proporcione información e material adecuados para a súa aprendizaxe.

6. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

Insistiremos reiteradamente na necesidade de contemplar o principio de “diversidad” como un factor condicionante da práctica docente. Como materializar esta necesidade pedagóxica constitúe un dos obxectivos básicos do profesorado.

Causas da diversidade:

Capacidade para aprender: Non coincide exactamente co concepto de capacidade intelectual, entendida esta como algo genérico e independente dos contidos que se traballan ou como algo innato, estático e impermeable ás experiencias educativas.

Pola contra, a experiencia educativa incide no desenvolvemento do alumno na súa capacidade de aprender, por iso vese influída pola axuda pedagóxica que poida presentar o profesor.

Motivación: Dependerá de varios factores entre os que se poderían destacar a historia previa de éxitos e fracasos do alumno, a axuda pedagóxica que poida presentar o profesor, a significación lóxica dos contidos e funcionalidad ou utilidade dos mesmos.

Estilos de aprendizaxe: Dentro do alumnado obsérvanse distintos modos ou estilos en canto á aprendizaxe: reflexivo - impulsivo, analítico - sintético, distinta capacidade para manter a atención no traballo. Igualmente contéplase a existencia de distintas modalidades sensoriais preferentes, que motivan tamén a diversidade.

Intereses: Na ISO a diversidade de intereses será un trazo característico propio do alumnado deste período educativo.

Para atender esta diversidade existen unhas medidas que non precisan dunha

organización moi diferente á habitual e que afectan aos compoñentes prescriptivos do currículo.

1. Optatividade: viría responder á diversidade motivada polos intereses dos alumnos respecto ao futuro académico e profesional que cada un imaxina para si. Pretende favorecer aprendizaxes globalizadores e funcionales, facilitar a transición á vida adulta e activa e ampliar a oferta educativa xunto coas posibilidades de orientación dentro dela.

2. Variacións na estrutura do curriculum: a propia estrutura co seu carácter de apertura e flexibilidade contempla as seguintes estratexias e recursos:

- **Metodoloxías diversas**: Unha metodoloxía baseada na homogeneización, sen ter en conta os distintos niveis de partida dos alumnos, non é aconsexable. Neste sentido o será a aplicación de metodoloxías diversas que teñan en conta as características concretas dos alumnos.

- **Proposta de actividades diferenciadas**: Esta medida esixe, por unha banda, unha análise dos contidos que se pretenden contemplar determinando os fundamentais e os complementarios e, por outro, a previsión de actividades distintas para cada un deles, con distinto nivel de complexidade que permita traballar con esixencias distintas. Deste xeito a diversidade das capacidades poderá ser debidamente atendida.

- **Materiais didácticos non homoxéneos**: Os materiais deben ofrecer unha gama ampla de actividades didácticas que corresponden a diferentes grados de aprendizaxe.

- **Organización de grupos de traballo flexibles** no seo do grupo básico permite que o alumnado poida situarse para diferentes tarefas; igualmente facilita o realizar actividades de reforzo ou profundización segundo as necesidades do grupo.

- **Ritmo de introducción de contidos flexible** segundo a dificultade do alumno.

7. CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR.

Principios metodolóxicos.

O proxecto lector é un documento que integra todas as intervencións do centro destinadas ao fomento da lectura, da escritura e das habilidades informativas. Os obxectivos deste proxecto son: desenvolver a competencia lectora,

favorecer a competencia literaria, educar no uso crítico da información, fomentar o hábito da lectura e apoiar a adquisición das competencias básicas.

Dende a área de relixión realízanse diversas actividades educativas destinadas a que os nosos alumnos alcancen os obxectivos do proxecto lector; actividades relacionadas coa lectura, comprensión lectora, busca e tratamento da información, etc. Entre estas actividades podemos destacar: lecturas en voz alta, resumos, mapas conceptuais e esquemas, utilización de enciclopedias, dicionarios, periódicos, etc. Todo iso, a partir de lecturas axeitadas á súa idade, características e necesidades. Lecturas que, ademais, procuramos que lles resulten amenas e divertidas, á vez que educativas, xa que tratamos de introducilos no hábito da lectura.

No departamento de Relixión contamos con material educativo neste sentido, e ademais contamos coa colaboración da biblioteca do centro.

Os profesores realizan un seguimento exhaustivo destas actividades, e periodicamente avaliación.

Segundo o PLAN LECTOR do centro, establécese para o curso 2018/19 un tempo específico para a lectura escolar cos seguintes obxectivos:

- Desenvolver a competencia lingüística.
- Fomentar o hábito da lectura.
- Proponerlle aos alumnado unha serie de lecturas axeitadas a súa idade, intereses, etc.
- O Plan Lector do centro desenvolve as seguintes características:
- Vinte minutos de luns a venres (o horario rota cada semana).
- Lectura individual e silenciosa.
- Lectura de libre elección, supervisada polo profesor.
- De forma simultánea en tódalas áreas e niveis da etapa educativa.
- Tempo sen interrupcións do exterior.
- profesor debe ser modelo; evitará ler a prensa nese momento.
- Cada Departamento Didáctico aportará listados de lecturas relacionados coa materia impartida.

Como é evidente, entendemos que o fomento da lectura, o impulso á expresión oral e escrita, as tecnoloxías da información e a comunicación son obxectos de ensino-aprendizaxe a cuxo impulso deberemos contribuír. Constitúen exemplos diso os seguintes:

- Utilización das novas tecnoloxías para o tratamento da información acompañado da lectura, mediante a utilización de blogs educativos, webs,

creación de power-points...

- Interese pola lectura de todo tipo de publicacións que acheguen á realidade global na que vivimos.
- Estimulación do gusto pola lectura, a reflexión e o comentario de textos literarios e eclesiales de diferentes épocas, posicionamentos e autores.
- Actitude de procura de canles comunicativos, creativos e persoais.
- Valoración crítica das mensaxes que transmiten os medios de comunicación social e a publicidade.
- Descubrir a Biblia como unha gran biblioteca chea de diversos autores, datas, xéneros literarios,... e a mensaxe actual que hai nela.
- Análise de textos que axuden a mellorar o nivel de comprensión e de reflexión do analizado.

De xeito xeral, pero con especial incidencia nos cursos de 1º e de 2º diso procederase a fomentar a lectura de xeito sistemático mediante as seguintes

Actuacións:

- En cada clase dedicarase 5 minutos á lectura comunitaria de textos bíblicos que axude a mellorar o nivel de declamación e vocalización e o nivel de comprensión do que escoita.
- Nalgunha ocasión, mandarase para casa a lectura de determinados textos para poder realizar determinadas actividades (lecturas dramatizadas ou dramatizacións de escenas bíblicas), especialmente antes de Nadal e Semana Santa.
- Así mesmo, como contribución ao desenvolvemento do “Proxecto lingüístico”, as clases daranse en galego.

8. CONTRIBUCIÓN AO PLAN TIC.

1. Utilización dos ordenadores de Abalar, si os hai, ou dos ordenadores da sala de informática polos alumnos de 1º e 2º ESO, para a elaboración, por parte dos alumnos de diversos traballos que deberán expoñer utilizando sempre devandito soporte informático.
2. Utilización, en función da disponibilidad, dos ordenadores da sala de informática, por parte dos alumnos de 3º e 4º ESO para a realización de traballos que deberán expoñer utilizando sempre (de ser posible) devandito soporte.

3. Exposición en soporte informático, por parte do profesor, sempre que sexa posible, dos temas a desenvolver durante o curso.
4. Facilitanse direccións de internet para que os alumnos poidan ampliar os contidos expostos no aula.
5. Utilización dos recursos existentes na Aula Planeta, si o Centro o autoriza, para o desenvolvemento de diversas actividades ao longo do curso e para a realización de traballos.

9. AVALIACIÓN INICIAL.

A aplicación e o desenvolvemento dos contidos reflectidos nesta Programación, estará supeditada ao nivel de coñecementos e carencias de base detectadas nos diferentes grupos, mediante a realización dun cuestionario de nivel de coñecementos, ao comezo do curso escolar, de modo que segundo o resultado obtido, será susceptible de modificacións e adaptacións.

Para a realización da avaliación inicial, farase unha proba de nivel de coñecementos mediante a realización de cuestionarios en grupos pequenos . No caso de atopar lagunas importantes, dedicaremos dúas sesións a recordar os conceptos olvidados.

10. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

A materia de Relixión católica ten unha avaliación continua, polo tanto a nota da terceira avaliación será a nota que se lle poñerá ao alumno como nota final. Nesa nota final terase en conta o traballo levado a cabo por cada alumno durante todo o curso, a súa actitude de cara á materia, o interese mostrado e a súa conduta no aula, así como a realización das tarefas encomendadas polo profesor.

Dado o carácter especial desta asignatura, que se basea sobre todo en términos actitudináis, o proceso de avaliación non pode ser entendido únicamente en términos cuantitativos, senón tamén cualitativos. Polo tanto, para a obtención da nota basearemos non sólo na consecución dos estándares de aprendizaxe, senón tamén en aspectos actitudináis (asistencia a clase, participación na clase, comportamento, respecto aos compañeiros, respecto do material escolar).

Seguiremos o seguinte proceso:

a) Avaliación inicial: vemos o punto de partida de cada alumno.

b) Avaliación do proceso de aprendizaxe: observaremos os avances que ten o alumno e correxiremos os erros cometidos.

c) Avaliación final: verase o grado de consecución final obtido por cada un dos alumnos respecto de os obxectivos e estándares formulados.

O Departamento avaliará tendo en conta os seguintes criterios:

1. Valoración de aptitudes/actitudes/comportamento:

- Asistir regular e puntualmente a clase (salvo ausencias justificadas).
- Mostrar interés pola materia.
- Traer o material preciso.
- Participar nas tarefas de grupo.
- Ser respetuoso e observar as normas de convivencia.
- Rexeitar a violencia física e verbal.
- Mostrarse solidario cos compañeiros.

2. Valoración do traballo persoal:

- Realización das tarefas asignadas polo profesor.
- Levar ao día a libreta da asignatura. Valoraranse: orde dos contidos, claridade da escritura, expresión escrita.
- Realización de traballos en grupo, que serán expostos en clase ao conxunto dos compañeiros. Valorarase a claridade da exposición.
- Superar as probas escritas u orais de coñecementos da materia que fixe o profesor.

Os instrumentos de avaliación serán, pois:

1. Observación dos alumnos por parte do profesor.
2. Tareas encomendadas polo profesor.
4. Realización e exposición de traballos en grupo e/ou realización de exames orais ou escritos e/ou realización de cuestionarios individuais ou grupais.

10.1. SEGUIMIENTO DA MATERIA PENDENTE DE ANOS ANTERIORES.

Aos alumnos que teñan a materia de relixión do curso anterior pendente e a volvan a escoller no novo curso, cconsiderarase recuperada si aproban as avaliacións do novo curso.

Os alumnos que teñan pendente a materia do ano anterior e non elixan relixión no novo curso, deberán realizar as tarefas que o Departamento determine (realización dun traballo ou dunha proba oral ou escrita) en cada avaliación para aprobar a materia pendente.

10.2. PROCEDIMIENTO PARA A CUALIFICACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES OU DA NOTA FINAL DO CURSO SI HAI ALUMNADO QUE ASISTE A PROGRAMAS DE REFORZO CON ATRIBUCIÓN HORARIA.

Si hai alumnos que asisten a programas de reforzo con atribución horaria que coincida coa hora de relixión, de modo que non poden asistir ás clases, consensuarase co profesor/a de reforzo a nota da asignatura.

10.3. RECUPERACIÓN DAS AVALIACIÓNS SUSPENSAS NO ANO ESCOLAR EN CURSO.

Considerarase recuperada unha avaliación suspensa si o alumno ou alumna suspensos aproban a seguinte avaliación. En todo caso, a nota máxima da avaliación recuperada será de 5. Durante o período entre o 6 de Xuño e a Avaliación Final Ordinaria, faranse actividades de recuperación para os alumnos que teñan a materia suspensa.

11. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN.

A) CONCEPTOS: 30 % da nota final.

Exposición de traballos en grupo: Nelas valoraranse positivamente os seguintes aspectos:

- Corrección formal e ortográfica.
- Capacidade de síntese.
- Capacidade de definición.
- Capacidade de argumentación e razonamiento.
- Capacidade de relación e explicación.
- Capacidade de organización.

E/ou **explicación en pequenos grupos de temas incluídos na programación didáctica** (ditos temas serían entregados, xa desenvolvidos, polo profesor; de modo que os grupos deberán centrarse na exposición dos temas asignados a e na realización dun resumo para o resto de compañeiros).

E/ou **realización de cuestionarios individuais ou grupais** utilizando os apuntes de clase para a súa realización.

B) ACTITUDE ANTE A ASIGNATURA: 70% da nota final (3 puntos sobre 10).

1. Tarefas e actividades que se realicen na aula.

2. Ademáis, terase en conta:

- ~ Asistencia puntual e diaria ás clases (non se terán en conta as ausencias xustificadas).
- ~ Respeto ó Profesor.
- ~ Actitudes e comportamentos adecuados nas clases.
- ~ Asistencia ás clases cos materiais necesarios.
- ~ Respeto para as persoas que teñen crenzas distintas.
- ~ Diálogo cos que pensan de xeito diverso.
- ~ Colaboración para a realización das tarefas propostas polo profesorado.
- ~ Rexeitamento pacífico de todo tipo de violencia.
- ~ Respeto ós compañeiros e a todo o persoal do Centro.
- ~ Non permisión de actitudes racistas nin sexistas.

A NOTA FINAL DE CADA TRIMESTRE SERÁ A RESULTANTE DA SUMA DA NOTA OBTIDA EN CADA ÁMBITO.

A NOTA DA AVALIACIÓN FINAL SERÁ A RESULTANTE DA MEDIA ARITMÉTICA DAS TRES AVALIACIÓNS.

Durante o período entre o remate do terceiro trimestre e a Avaliación Final Ordinaria faranse tarefas de recuperación e ampliación para que os alumnos poida recuperar a materia, no caso de tela suspendido, ou de subir nota no caso de a teren aprobada.

12. MODIFICACIÓN E AVALIACIÓN DA PROGRAMACIÓN.

A aplicación e o desenvolvemento dos contidos reflectidos nesta Programación, estará supeditada ao nivel de coñecementos e carencias de base detectadas nos diferentes grupos, mediante a realización dun cuestionario de nivel de coñecementos, ao comezo do curso escolar, de modo que segundo o resultado obtido, será susceptible de modificacións e adaptacións: o ámbito no que se realicen as posibles modificacións da Programación será durante as sesión do Departamento. O procedemento a seguir consistiría en:

- A. Axuste de obxectivos, contidos e criterios de avaliación ás necesidades e características do alumnado e ás limitacións do Centro.
- B. Axuste de procedementos e actividades á realidade do alumnado tal que se resultan pouco axeitados haberán de modificarse durante o percorrer do curso a medida que vaian xurdindo.

En canto á avaliación da Programación, irase comprobando o grao de desenvolvemento da mesma, cando se considere que é mellorable, se correxir án os erros detectados e recolleranse na Memoria final.

2º ESO.

1. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS.

1. Descubrir a relixiosidade como unha dimensión asociada ao propio proceso de evolución e construción do ser humano e das sociedades humanas.
2. Coñecer os aspectos fundamentais das grandes relixións do pasado (Exipto, Grecia e Roma, etc).
3. Profundizar o coñecemento da relixión de Xesús e as súas prácticas máis importantes, en especial as súas celebracións máis relevantes.
4. Iniciar o estudo das primeiras comunidades cristianas: contexto características xerais, estrutura e ministerios.
5. Coñecer, valorar e respetar o patrimonio relixioso, artístico e cultural das primeiras comunidades cristianas, como expresión da fe cristiana dos séculos I-III, prestando especial atención á simboloxía cristiana primitiva.
6. Ampliar o coñecemento básico da Biblia (AT e NT) e consolidar a capacidade del seu manexo e o interés pola súa lectura.
7. Profundizar no coñecemento e consolidar o manexo dos principais libros do NT (Evanxeos, Feitos dos Apóstolos e Cartas de san Pablo) e dos seus protagonistas.

2. CONTIDOS.

(BLOQUE I): A orixe do feito relixioso.

1. A relixión e o home do Paleolítico.
2. A relixión e o home do Neolítico.
3. Características xerais das relixións primitivas.

(BLOQUE II): As grandes relixións do pasado.

1. A relixión Exipcia.
2. A relixión Greco-romana.
3. A mitoloxía Celta.
4. A mitoloxía Nórdica.

(BLOQUE III): A relixión que practicaba Xesús.

1. Elementos fundamentais da relixión de Xesús: Torá, Templo de Xerusalén, Sinagogas.
2. Principais festas do calendario hebreo en tempos de Xesús:
 - Festa das Tendas.
 - Festa da Expiación.
 - Festa dos Purim.
 - Festa das Semanas.
 - Festa de comezo de ano.
 - O Sabbat.
 - Festa da Dedicación.
 - Festa da Pascua.

(BLOQUE IV): Evolución do Cristianismo ao longo da súa historia (I): As primeiras comunidades cristianas (séculos I-III).

1. Contexto histórico e social no que vivieron as primeiras comunidades cristianas.
2. Estructura e características principais das primeiras comunidades cristianas segundo os textos existentes.
3. Principais “ministerios” ou funcións no seo das comunidades cristianas.
4. Os primeiros símbolos cristianos e o seu significado.

(BLOQUE V): As Sagradas Escrituras e manexo da Biblia (II).

1. Proceso básico de creación e estrutura do NT.
2. Os Evanxeos: Destinatarios e imaxe de Xesús en cada un deles.
3. As cartas de san Pablo.
4. Nomenclatura dos libros do NT.
5. As figuras de Pedro, Pablo, María Magdalena, Aquila e Priscila.
5. Estructura e nomenclatura dos principais libros do AT (REPASO).

3. CRITERIOS DE AVALIACIÓN.

1. Identificar textos, representacións pictóricas, símbolos, ritos que manifesten que o home tivo e ten unha incesante procura de Deus ao longo da súa evolución como home. En consecuencia, describir as preguntas fundamentais que se fai o home nas cales se enraíza o relixioso e sintetizar as respostas cristiás a esas preguntas.

2. Descubrir que dar sentido á vida fainos ser persoas novas nunha nova creación. Un mundo novo inaugurado por Xesucristo. Saber expresar que desde Xesucristo o amor é capaz de transformar as nosas vidas. Tomar conciencia da necesidade de conversión a nivel individual e social.

3. Saber que o Fillo do Home veu a servir e neste servizo ao home, que no fondo é amor, o home recupera o seu verdadeiro rostro. A paradoxa evangélica é que o home se humaniza servindo, é dicir, amando. E así cumpre a vontade de Deus, se diviniza. Cristo manifesta plenamente o home ao home.

4. Coñecer á luz dos primeiros capítulos dos Feitos dos Apóstolos como viven e organizanse as comunidades apostólicas con relación ás comunidades actuais. Os cristiáns en plena persecución proclaman que Jesús é o Señor e Cristo. Escoitaban a Palabra, poñían todo en común e celebraban a fracción do Pan.

5. Valorar e aplicar as esixencias morais da mensaxe cristiá en cada acontecemento da vida. O mandamento novo de Jesús completa e eleva o sentido do Decálogo. O amor a Deus e ao próximo. O respecto á vida esténdese ao modo de relacionarse coa persoa e prohíbe todo atentado e dano ao ser humano. Todo home aberto sinceramente á verdade e ao ben, aínda entre dificultades e incertezas, coa luz da razón e non sen o influxo secreto da graza, pode chegar a descubrir na lei natural escrita no seu corazón (cf. Rm 2, 14-15) o valor sacro da vida humana desde o seu inicio ata o seu termo, e afirmar o dereito de cada ser humano a ser respectado.

4. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

1. O alumno coñece as principais manifestacións de carácter relixioso nao Paleolítico:

- Primeiro Trimestre.
- O alumno é capaz de enumerar e explicar tres manifestacións de carácter relixioso do home prehistórico.

- Preguntas na clase, realización de traballos, probas escritas u orais.

2. O alumno coñece as principais manifestacións de carácter relixioso no Neolítico:

- Primeiro Trimestre.
- O alumno é capaz de enumerar e explicar tres manifestacións de carácter relixioso do home prehistórico.
- Preguntas na clase, realización de traballos, probas escritas u orais.

3. O alumno coñece as características xerais das primeiras relixións.

- Primeiro Trimestre.
- O alumno é capaz de enumerar e explicar tres rasgos típicos das relixións primitivas.
- Realización de cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecementos.

4. O alumno coñece as características principais da Mitoloxía Exipcia.

- Primeiro Trimestre.
- O alumno é capaz de enumerar e explicar tres rasgos propios da mitoloxía exipcia.
- Realización de cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecementos.

5. O alumno coñece as principais aportacións da Relixión e da Cultura Exipcias.

- Primeiro Trimestre.
- O alumno é capaz de enumerar dúas aportacións da civilización exipcia nos seguintes ámbitos: arquitectura, astronomía, cultura, coidado persoal.
- Realización de cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecementos.

6. O alumno coñece as características xerais da Mitoloxía Greco-romana.

- Primeiro Trimestre.
- O alumno é capaz de enumerar e explicar tres rasgos propios da mitoloxía Greco-romana.

- Realización de cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecementos.

7. O alumno coñece as aportacións máis importantes da relixión e a cultura greco-romana.

- Primeiro Trimestre.
- O alumno é capaz de enumerar e explicar as 3 aportacións máis importantes da civilización greco-romana.
- Realización de cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecementos.

8. O alumno coñece as características xerais da Mitoloxía Celta.

- Segundo Trimestre.
- O alumno é capaz de enumerar e explicar tres rasgos propios da mitoloxía celta, de explicar o papel do “Druida” e a estrutura social na cultura celta.
- Realización de cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecementos.

9. O alumno coñece as características xerais da Mitoloxía Nórdica europea.

- Segundo Trimestre.
- O alumno é capaz de enumerar e explicar tres rasgos propios da mitoloxía nórdica europea e de explicar, como mínimo, dúas das súas figuras ou persoaxes mitolóxicos.
- Realización de cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecementos.

10. O alumno coñece o significado das principais festas do Xudaísmo en tempos de Xesús:

- Segundo Trimestre.
- O alumno é quen de explicar o significado das seguintes festas: Pascua, Festa das Tendras, Festa da Expiación, Sabbat.
- Realización de cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecementos.

11. O alumno coñece a estrutura das primeiras comunidades cristianas:

- Segundo Trimestre.
- O alumno é quen de enumerar as 3 características atribuídas ás primeiras comunidades cristianas e sabe explicar os distintos ministerios ou funcións que existían no seu seo.
- Realización de cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecementos.

12. O alumno coñece os distintos símbolos cristianos primitivos e o seu significado:

- Terceiro Trimestre.
- O alumno é quen de enumerar 4 símbolos cristianos dos primeiros séculos da historia do cristianismo e de explicar o seu significado.
- Realización de cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecementos.

13. O alumno coñece a estrutura xeral do NT, a nomenclatura dos diferentes libros e pode manexar a Biblia:

- Terceiro Trimestre.
- O alumno coñece as abreviaturas dos seguintes libros do NT: Evanxeos, Feitos dos apóstolos, Cartas de san Paulo (Romanos, Efesios, Colosenses); sabe citar un texto dos libros mencionados; é capaz de localizar un texto bíblico.
- Realización de cuestionarios ou probas escritas de coñecemento.

14. (Repaso) O alumno coñece a estrutura xeral do AT, a nomenclatura dos diferentes libros e pode manexar a Biblia:

- Terceiro Trimestre.
- O alumno coñece a estrutura xeral do AT e as abreviaturas dos seguintes libros: os 5 libros do Pentateuco, 2 libros proféticos e 2 libros sapienciais; o alumno é capaz de localizar un texto bíblico do AT.
- Realización de cuestionarios ou probas escritas de coñecemento.

15. O alumno é quen de explicar o papel e a importancia dalgúns persoaxes do NT:

- Terceiro Trimestre.

- O alumno é quen de explicar o papel de Pedro e Pablo no seo das primeiras comunidades cristianas.
- Realización de cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecementos.

4º ESO.

1.OBXECTIVOS ESPECÍFICOS.

O obxectivo específicos para 4º ESO son:

- 1. Que os alumnos sigan a profundizar no coñecemento da evolución do Cristianismo ao longo da súa historia.**
- 2. Que os alumnos sigan a profundizar no coñecemento das aportacións do Cristianismo á historia da cultura.**
- 3. Que adquiran unha visión da importancia das Relixións na evolución da humanidade e nas vidas de moitos pobos do mundo no que vivimos.**

Para acadalos, plantexamos os seguintes pasos:

- + Que o alumno avance no coñecemento, para valoralo e respetalo, do patrimonio cultural e das aportacións que as relixións fixeron e seguen a facer á historia da cultura, do pensamento e á sociedade humanas.
- + Que o alumno siga a profundizar no coñecemento do Cristianismo e da súa evolución ao longo da historia.
- + Que o alumno profundice no coñecemento doutras relixións (I): Relixións “ancestrais” que perviven na actualidade (Relixión Maorí. Relixión Masai, Relixión do pobo bosquimano, Relixión do Pobo Bantú...).
- + Que o alumno profundice no coñecemento doutras relixións (II): “Outras Relixións existentes no mundo actual” (Taoísmo, Sintoísmo, Zoroastrismo, Bahaísmo, Relixión Sij).

2. CONTIDOS.

(BLOQUE I): As distintas posturas ante Deus:

1. O Teísmo.
2. O Ateísmo.
3. O Agnosticismo.

(BLOQUE II): Influencia da Relixión na historia da Cultura (IV):

1. Aportacións do Cristianismo ao Pensamento humano moderno.

(BLOQUE III): Evolución do Cristianismo ao longo da historia (III):

1. O Cristianismo na Baixa Idade Media: As Cruzadas.

(BLOQUE IV): Relixións “ancestrais” que persisten na actualidade:

1. A mitoloxía Maorí.
2. A Mitoloxía Masai.
3. A Mitoloxía Bantú.
4. A mitoloxía Bosquimana.

(BLOQUE V): Outras Relixións do mundo:

1. O Taoísmo.
2. O Sintoísmo.
3. O Zoroastrismo.
4. O Bahaísmo.
5. A Relixión Sij.

(BLOQUE VI): Estudio comparativo do Cristianismo e as distintas relixións vistas durante o Segundo Trimestre.

1. Cristianismo e Relixións “ancestrais”.
2. Cristianismo e outras relixións actuais.

3. CRITERIOS DE AVALIACIÓN.

1. Saber dar respostas transcendentales aos interrogantes de sentido que xorden á longo da vida.
2. Recoñecer, reflexionar e dialogar sobre as claves básicas da mensaxe cristiá segundo a idade con relación entre a fe e a razón, a fe e cultura, a fe e a vida.
3. Recoñecer en Xesucristo Salvador o modelo de home novo, proposto a todos os cristiáns como referencia de persoa. En Cristo volvemos ser creados, atopámonos de novo a nós mesmos. O misterio do home só esclarecese no misterio da Palabra feita home
4. Constatar a posibilidade de elexir o ben e o mal polo feito de ser libres. Tomar conciencia de que Jesús trae a boa noticia do perdón e confía á Igrexa a súa poder de perdoar os pecados polo sacramento da Penitencia. Jesús e o

Pai acollen con amor ao pecador que reconece a súa culpa e está en actitude de conversión.

5. Profundar no misterio da Trindade. Deus é Amor entre Persoas: O Pai, o Fillo e o Espírito Santo son tres acodes distintas realmente entre si pero un só Deus. A cada unha destas Persoas atribúenselle accións especiais en favor de todos: o Pai é creador, o Fillo, o Salvador e o Espírito Santo que santifica e está presente na Igrexa.

6. Coñecer e valorar que o crente vive a súa fe no medio dun pobo, o Pobo de Deus. Este pobo ten un pasado: Israel; un presente: a Igrexa, novo Pobo de Deus e un futuro: a plenitude do Reino de Deus. Falar da Igrexa como Pobo de Deus é facer comprender que os cristiáns teñen por cabeza a Cristo e tomaron o seu estilo de vida, conscientes da súa nova corresponsabilidade como protagonistas da vida da Igrexa.

7. Recoñecer a necesidade de reforma na xerarquía e nos fieis, S.XV- XVI, reforma protestante con Lutero, Calvino e a reforma católica con novos movementos, o Concilio de Trento coa renovación doutrinal e disciplinar e novas ordes relixiosas, especialmente S. Ignacio de Loyola e a Compañía de Jesús, Santa Teresa de Jesús e a reforma carmelitana, S. Felipe Neri e o Oratorio. O cristianismo recobra o seu carácter evanxelizador coa Evangelización de América: franciscanos, dominicos, agostiños, xesuítas, mercedarios? S. Pedro Claver.

8. Valorar a acción dialogante da Igrexa ante a secularización da razón. O rexeitamento do dogma da Igrexa. Novo modelo de sociedade e de Estado derivado da Revolución Francesa. Na Igrexa xorden santos e institucións ao servizo da cultura: S. Vicente de Paul e Santa Luisa de Marillac (Fillas da Caridade) S. Alfonso Mª de Ligorio, S. Francisco de Sales, Juan Bautista da Sálle.

10 Coñecer e valorar o Concilio Vaticano II, no que se fragua unha profunda renovación: Florece a liturxia da Igrexa, os seculares descubren a súa responsabilidade eclesial, recréase un novo rostro da Igrexa, xorden os movementos apostólicos seculares. Xorde un gran impulso evanxelizador. O Concilio Vaticano II, a visión da Igrexa como Pobo de Deus: Lumen Gentium, Gaudium et Spes, Dei Verbum. A Igrexa misterio de Salvación.

11. Valorar a misión da Igrexa ao longo dos séculos. Recoñecemento das achegas que os seus ensinamentos foron dando á historia, de maneira especial nos seus Santos e Doutores.

4. ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: TEMPORALIZACIÓN, GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN, INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

1. O alumno coñece as distintas posturas ante a realidade e a práctica relixiosas.

- Primeiro Trimestre.
- O alumno coñece o significado dos termos: Teísmo, Ateísmo e Agnosticismo.
- Realización de Cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas de coñecementos.

2. O alumno profundizou no coñecemento das principais aportacións do Cristianismo á historia da cultura:

- Primeiro Trimestre.
- O alumno é capaz de enumerar 5 aportacións do Cristianismo no ámbito do pensamento e da concepción moderna de sociedade.
- Realización de cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecementos.

3. O alumno profundizou o seu coñecemento da evolución do Cristianismo ao longo da súa historia:

- Segundo Trimestre.
- O alumno é capaz de explicar en qué consisten as Cruzadas e de explicar 3 das súas campañas.
- Realización de Cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecemento.

4. O alumno profundizou no coñecemento da importancia das Relixións para a humanidade (I).

- Segundo Trimestre.
- O alumno pode indicar os tres rasgos máis importantes das mitoloxías Maorí, Masai, Bantú e Bosquimana.
- Realización de Cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecemento.

5. O alumno profundizou no coñecemento da importancia das Relixións na humanidade (II).

- Segundo Trimestre.
- O alumno é capaz de indicar os tres rasgos máis importantes das relixións Sintoísta, Taoísta, Zoroástrica, Ba`ih e Sij.

- Realización de Cuestionarios, realización de exposicións en grupo, probas escritas de coñecemento.

6. O alumno ten unha visión xeral dos elementos comúns e propios das relixións vistas durante o curso.

- Terceiro Trimestre.
- O alumno é capaz de enumerar 3 rasgos comúns e 3 rasgos diferenciados de 3 relixións das vistas durante o curso.
- Este estudio comparativo será realizado en pequenos grupos de traballo ao longo do terceiro trimestre e exposto oralmente posteriormente. Éste será un proxecto para o derradeiro Trimestre e que determinará a nota do mesmo (non se realizará, salvo excepcións -alumnos que deban recuperar algún dos trimestres anteriores- exame final).